ס: הכונס פרק ששי בבא קמא

עין משפט נר מצוה

נר א מי׳ פ״ח מהלכות מוכר ומזיק הלכה (ח) ב ג סמג עשין עח טוש״ע ח״מ סימן שפח סעיף ב: **נה ב** מי׳ פ״ב מהל׳ מלכים הלכה ג:

תורה אור השלם

1. וּלְקַחְתָּם אֶגְרֹת אֲזוּב וּטְבַלְתָּם בַּדָּם אֲשֶׁר בַּסַּף הַנִּמְצָא אֶל הַמִּשְׁקוֹף וְאֶל שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת מִן הַדָּם אֲשֶׁר בַּסַּף וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֹּקֶר:
שמות יב כב
2. לֵךְ עֲמֹד בָּא בַדַּרְכֶּךָ וּשְׁבֹר דַּלְתֶךָ בָעֲבֹת חֲבִי מִמֶּעֶנּוּ רֶגֶע עַד יַעֲבֹר זַעַם:
ישעיהו כו ב
3. מֵאַחֲרֵי תִּשְׁכֹּל הָרֵב וּמַחֲזִרִים אֵימָה גַּם בָּחוּר גַּם בְּתוּלָה יוֹנֵק עִם אִישׁ שֵׂיבָה:
דברים לב כה
4. כִּי עֲלָה מָוֶת בְּחַלּוֹנֵינוּ בָּא בְאַרְמְנוֹתֵינוּ לְהַכְרִית עוֹלֵל מִחוּץ בְּחוּרִים מֵרְחֹבוֹת:
ירמיהו ט כ
5. וְיַדַּע רָעָב בְּאָרֶץ וְיָרֵד אַבְרָם מִצְרַיְמָה לָגוּר שָׁם כִּי כָבֵד הָרָעָב בָּאָרֶץ:
בראשית יב י
6. אם אָמְרוּ נָבוֹא הָעִיר וְהָרָעָב בָּעִיר וָמָתְנוּ שָׁם וְאִם יָשְׁבֵנוּ פֹּה וָמָתְנוּ וְעַתָּה לְכוּ וְנִפְּלָה אֶל מַחֲנֵה אֲרָם אִם יְחַיֵּנוּ נִחְיֶה וְאִם יְמִיתֻנוּ וָמֵתְנוּ:
מלכים ב ז ד
7. כִּי תֵצֵא אֵשׁ מִמַּצָּאָה קְצִים וְנָאֱכַל גָּדִישׁ אוֹ הַקָּמָה אוֹ הַשָּׂדֶה שִׁלֵּם יְשַׁלֵּם הַמְּבַעֵר אֶת הַבְּעֵרָה:
שמות כב ה
8. כֵּלָה יְיָ אֶת חֲמָתוֹ שָׁפַךְ חֲרוֹן אַפּוֹ וַיַּצֵּת אֵשׁ בְּצִיּוֹן וַתֹּאכַל יִסּוֹדֹתֶיהָ:
איכה ד יא
9. וְאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ נְאֻם יְיָ חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב וּלְכָבוֹד אֶהְיֶה בְתוֹכָהּ:
זכריה ב ט
10. וַיִּתְאַוֶּה דָוִד וַיֹּאמַר מִי יַשְׁקֵנִי מַיִם מִבְּאֵר בֵּית לָחֶם אֲשֶׁר בַּשָּׁעַר: וַיִּבְקְעוּ שְׁלֹשֶׁת הַגִּבֹּרִים בְּמַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים וַיִּשְׁאֲבוּ מַיִם מִבְּאֵר בֵּית לָחֶם אֲשֶׁר בַּשָּׁעַר וַיִּשְׂאוּ וַיָּבִאוּ אֶל דָּוִד וְלֹא אָבָה לִשְׁתּוֹתָם וַיִּסֵּךְ אֹתָם לַיְיָ:
שמואל ב כג טו-טז
11. חָבֵל יָשִׁיב רָשָׁע גְּזֵלָה יְשַׁלֵּם בְּחֻקּוֹת הַחַיִּים הָלֵךְ לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת עָוֶל הָיוֹ יִהְיֶה לֹא יָמוּת:
יחזקאל לג טו
12. וְאַחֲרָיו שַׁמָּא בֶן אָגֵא הָרָרִי וַיֵּאָסְפוּ פְלִשְׁתִּים לַחֲיָה וַתְּהִי שָׁם חֶלְקַת הַשָּׂדֶה מְלֵאָה עֲדָשִׁים וְהָעָם נָס מִפְּנֵי פְלִשְׁתִּים:
שמואל ב כג יא
13. הוּא הָיָה עִם דָּוִיד בְּפַס דָּמִים וְהִפְלִשְׁתִּים נֶאֱסְפוּ שָׁם לַמִּלְחָמָה וַתְּהִי חֶלְקַת הַשָּׂדֶה מְלֵאָה שְׂעֹרִים וְהָעָם נָס מִפְּנֵי פְלִשְׁתִּים:
דברי הימים א יא יג
14. וַיִּתְיַצֵּב בְּתוֹךְ הַחֶלְקָה וַיַּצִּילֶהָ וַיַּךְ אֶת פְּלִשְׁתִּים וַיַּעַשׂ יְיָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה: שמואל ב כג יב

מסורת הש״ס

לעולם יכנס אדם בכי טוב. מדקדק ר״ת מדמקדיס כגיסה ליליאה דבנכנס מעיר אמרת מיירי מדיליף כרים פסחים (דף ד. ושם) מאברהם דמסכרא סגי לזרוז מצות דכתיב וישכם אברהם בבקר ולמאן משום כי טוב הוא דלא הכמים אלא ודאי מצינו לא שייך למימר שיגא בכי טוב שמכיר המוקשים והפמתים ומע״ג דהכא מייתי קרא ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר משמע דמכיתו נמי מיירי יש לומר דכיון דהוא סכנתא חשיב כמו לעיר אחרת וכפ״ק דתענית (דף י:) מייתי קרא דהבקר אור ור״י אומר דאין לדקדק בזה דאורמיה דגמרא בהכי בפרק נמה מדליקין (שבת דף לד:) אין השמשות כהרף עין זה נכנס וזה יוצא ובפרק עושין פסין (עירובין דף כא.) נמי אמרינן אכל אדם מטפס ועולה מטפס ויורד והא דליף מיושכם אברהם בבקר שפיר יליף דמשום כי טוב לא היה צריך לאמר כיון דאזל לדבר מצוה דשלומי מלוה אין מזקין: **שמלאך** המות מפקיד שם כליו. לא גרסינן שנאמר למכנס יפקיד כליו דגבי עשרה מסעות של סנהריב כתיב האי קרא (כישעיה י) בא על עית עבר במגרון למכנס יפקיד כליו: **מהו להציל עצמו** בממון חבירו. מיבעיא ליה אי חייב לשלם כשהציל עצמו מפני פקוח נפש: **דלא** שביק להו לאחלופי. נתרוייהו כתיב וילילה של שעוריס שלא נעלוה ע״מ לשלם עדשים ושל עדשים שלא לקחוה ממי שזכה בה:

לעולם יכנס אדם בכי טוב ויצא בכי טוב שנאמר [1]ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר ת״ר דבר בעיר כנס רגליך שנאמר ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר ואומר [2]לך עמי בא בחדריך וסגור דלתיך בעדך ואומר [3]מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה מאי ואומר וכי תימא ה״מ בליליא אבל ביממא לא תא שמע לך עמי בא בחדריך וסגור דלתיך וכי תימא ה״מ [היכא] דליכא אימה מגואי אבל היכא דאיכא אימה מגואי כי נפיק יתיב ביני אינשי בצוותא בעלמא טפי מעלי ת״ש מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה אע״ג דמחדרים אימה מחוץ תשכל חרב [4] רבא בעידן רתחא הוי סכר כוי דכתי׳ [4]כי עלה מות בחלוננו ת״ר רעב בעיר פזר רגליך שנא׳ [5]ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה [לגור] (ויגר) שם ואומר [6]אם אמרנו נבא העיר והרעב בעיר ומתנו שם מאי ואומר וכי תימא ה״מ היכא דליכא ספק נפשות אבל היכא דאיכא ספק נפשות לא ת״ש [6]לכו ונפלה אל מחנה ארם אם יחיינו נחיה ת״ר דבר בעיר אל יהלך אדם באמצע הדרך מפני שמלאך המות מהלך באמצע הדרכים דכיון דיהיבא ליה רשותא מסגי להדיא שלום בעיר אל יהלך בצדי דרכים דכיון דלית ליה רשותא מחבי חבויי ומסגי ת״ר דבר בעיר אל יכנס אדם יחיד לבית הכנסת שמלאך המות מפקיד שם כליו וה״מ היכא דלא קרו ביה דרדקי ולא מצלו ביה עשרה ת״ר כלבים בוכים מלאך המות בא לעיר כלבים משחקים אליהו הנביא בא לעיר וה״מ דלית בהו נקבה: יתיב רב אמי ורב אסי קמיה דר׳ יצחק נפחא מר א״ל ליימא מר שמעתתא ומר א״ל ליימא מר אגדתא פתח למימר אגדתא ולא שביק מר פתח למימר שמעתתא ולא שביק מר אמר להם אמשול לכם משל למה הדבר דומה לאדם שיש לו שתי נשים אחת ילדה ואחת זקינה ילדה מלקטת לו לבנות זקינה מלקטת לו שחורות נמצא קרח מבאן ומבאן אמר להן אי הכי [7]אימא לכו מלתא דשויא לתרוייכו [7]כי תצא אש ומצאה קוצים תצא מעצמה שלם ישלם המבעיר את הבערה אמר הקב״ה עלי לשלם את הבערה שהבערתי אני הציתי אש בציון שנאמר [8]ויצת אש בציון ותאכל יסודותיה ואני עתיד לבנותה באש שנאמר [9]ואני אהיה לה חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה שמעתתא [10]פתח הכתוב בנזקי ממונו וסיים בנזקי גופו לומר לך אשו משום חצין: [10]ויתאוה דוד ויאמר מי ישקני מים מבור בית לחם אשר בשער ויבקעו שלשת הגבורים במחנה פלשתים וישאבו מים מבור בית לחם אשר בשער [וגו׳] מאי קא מיבעיא ליה אמר רבא אמר ר״נ טמון באש קמיבעיא ליה אי כר׳ [7]יהודה אי כרבנן ופשטו ליה מאי דפשטו ליה רב הונא אמר גדישים דשעורים דישראל הוו דהוו מטמרי פלשתים בהו וקא מיבעיא ליה מהו להציל עצמו בממון חבירו שלחו ליה [11]אסור להציל עצמו בממון חבירו אבל אתה מלך אתה [3][ומלך] [1]פורץ לעשות לו דרך ואין מוחין בידו ורבנן ואיתימא רבה בר מרי אמרו גדישים דשעורין דישראל הוו וגדישין דעדשים דפלשתים [6] וקא מיבעיא להו מהו ליטול גדישין של שעורין דישראל ליתן לפני בהמתו על מנת לשלם גדישין של עדשים דפלשתים שלחו ליה [11]חבול ישיב רשע גזילה ישלם אע״פ שגזילה משלם רשע הוא אבל אתה מלך אתה ומלך פורץ לעשות לו דרך ואין מוחין בידו בשלמא למאן דאמר לאחלופי היינו דכתיב חד קרא [12]ותהי שם חלקת השדה מלאה עדשים וכתיב חד קרא [13]ותהי חלקת השדה מלאה שעורים אלא למאן דאמר למקלי מאי איבעיא להו להני תרי קראי אמר לך דהוו נמי גדישים דעדשים דישראל דהוו מיטמרו בהו פלשתים בשלמא למאן דאמר למקלי היינו דכתיב [14]ויתיצב בתוך החלקה ויצילה אלא למ״ד לאחלופי מאי ויצילה דלא שבק להו לאחלופי בשלמא הני תרתי היינו דכתיב תרי קראי אלא

כבי טוב. כעוד ממה זורמת ילין במלון ולא ימתין עד שתמשך ולבקר לא ישכים לצאת עד שיאיר. כי טוב ליגנא מעליא האור כי טוב כלומר טוב הוא לצאת בו וליכנס בו מפני המזיקין והליסטין: **תרב.** חרבו של מלאך המות: **לימה.** לימת מות של מלאך ולא בגלגי כל כך: **רפתא.** דבר: **סכר כוי.** סתם תלונות: **אם אמרנו כו׳.** בתרבעה אנשים מצורעים: **דליכא ספק נפשות.** במקום שתגלה שם: **פא שמע.** וסיפיה דקרא ועתה לכו ונפלה אל מחנה ארם אם ימיתנו נחיה וגו׳: **וה״מ דליש בהו נקבה.** דהתם משום נקבה הוא דעבדי: **דשוויא לתרוייכו.** אגדתא ושמעתתא בדבר אחד ושניהם שוין בה שתתרצו ותתפלו בה: **כי** אלא מעצמה. אמתו גרמנו לו שקלקלנו והכנסת הקב״ה לשלם כאילו הוא הבעירה: **אפא הכתוב בנזקי.** שהזיק ממונו דכתיב כי תצא משמע מעצמה שהדליק בתוך שלו והלכה ודלקה בתוך של חבירו: **ומייס בנזקי גופו.** שקלקלו מבעיר בידים: **משום חציו.** כחורק חץ שמזיק למרחוק דאיהו גופיה עביד הכא ומי איהו גופיה עביד ונפקא מיניה למייחו בר׳ דכרים אם החץ בה אדם כדאמרינן בפ״ב (דף כג.): **אמר בשמר.** בהדרין זקני הסער: **עמון בשם קמיבעיא ליה.** מעשה בא לפניו במחנה שברפו אנשיו גדיש של ישראל ונלרך לשאול הלכה אם חייבין לשלם כלים הטמונים בתוכו כר׳ יהודה או פטורין כרבנן: **גדישין דשעורין הוו.** אקרא שמיך דכתיב [8] ותהי חלקת השדה מלאה שעורין: **מלך פורץ.** גדל שדה אחרים לעשות לו דרך ונאוכלוסין שלו דאמרי׳ בפ״ב (דף ק:) דרך המלך אין לה שיעור: **מלאה שעוריס כו׳.** כדברי הימים: **מלאה עדשים.** בספר שמואל: **וילילה.** שלא ישרפוה הוחיל ואסור להציל את עצמו בממון חבירו:

ה״ג

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ דפלשתים הוו וקא מיבעיא:

גליון הש״ס

גמ׳ רבא בעידן רתחא. עיין שאומת דשב״ש סימן קלה: **שם** מהו ליטול נדישין וכו׳. עי׳ סנהדרין דף כ ע״ב תוד״ה מלך: **תוס׳** ד״ה שמלאך וכו׳ **לא** גרסי׳. עי׳ בגן המלך שבסוף תשובת בינת ודברים חלק״ת ח״ב ד״ב לות כה:

מוסף רש״י

לעולם יכנס אדם בכי טוב ויצא בכי טוב. כיוצא לדבר יכנס ערבית לבית מלון בעוד החמה ויוכתת ולמחר יתמתן על הגן בהמה ויצא ואין עליו לו, שהאור טוב לו שנאמר באור כי טוב, ומה היא בלוסטים, מפני המיות ומפני הלסטים (פסחים ב.) לי נמי אלא יפול בגזלות וקנסים בבעיר, אלא יעלילו עליו עלילות מרגל אתה לו בגנב (תענית י:). **דשויא** לתרוייכו. שהכא משבלת לשניהם, כמו (מקצר ג) אין שווה להמיתם (סנהדרין יט:). **פתח הכתוב בנזקי** ממונו. דכתיב כי תצא אש, דמשמע מעצמה, **וסיים בנזקי גופו.** דקרי ליה מבעיר (לעיל כג.). **אשו.** הסולם את הבערה, **משום חציו.** מייחו הכתוב, דאיהו קבעיר דהוי כמולך מן (לעיל כב.). **המלך פורץ גדר.** גדלות אחרים, לעשות לו דרך. **לאחרים.** לעשות לו דרך. **לאחלופי** ולכרמו (שבועות כ:) לעשות לו דרך לגר מבינו לפרלסו לו לכרמו (יבמות עו:) ולא יטה ימין ושמאל. ובספרי בפרשת המלך נפקא לן מקראי, ונראה בעיני דמדכתב לגלגי ריש לגבו מלמיו קדרים, נגלגו משל אחיו, כדלדשאן נמי וסכהן הגדול מלמיו (רשב״ם ב״ב צט:).

ו) פסחים כ. (וע״ש) בעניות י: (וע״ש), ב) [בעהדרין לט.], ג) לעיל כב., ד) [לקמן סא:], ה) [לקמן קיח:], ו) כ״ב ק: ז) [לפמ״ש תוס׳ ניגון פח. ד״ה וכתיב כי׳ דלפמ״ש שהפסוק לא נכתב עדיין היו יודעין מיתה ג״כ הכא ועי׳ בסנהדרין כפ.], ח) [דה״י ה יא], ט) [ד״ה שנאמר], י) [עי׳ תוספות פסחים כ. ד״ה יכנס ותוספות יומא כח. ד״ה אמר ומהלין לא: ד״ה מהכא],

הגהות הגר״א

(א) גמ׳ דפלשתים הוו וקא מיבעיא:

מסורת הש״ס

ו) [בעהדרין לט.], ז) [לעיל כב., ד) [לקמן סא:], ה) [לקמן קיח:], ו) כ״ב ק: ז) [לפמ״ש תוס׳ ניגון פח. ד״ה וכתיב כי׳ דלפמ״ש שהפסוק לא נכתב עדיין היו יודעין מיתה ג״כ הכא ועי׳ בסנהדרין כפ.], ח) [דה״י ה יא], ט) [ד״ה שנאמר], י) [עי׳ תוספות פסחים כ. ד״ה יכנס ותוספות יומא כח. ד״ה אמר ומהלין לא: ד״ה מהכא],

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com